

KURBAN GELENEKLERİMİZ. Refik Engin

“ Her ümmete bir kurban kesecek yer yaptık ki Ulu Çalab’ın azık diye size verdiği dört ayaklı davarlar orada tığlansınlar, sizin tapacağınız tek Tanrı’dır. Hepiniz ona teslim olun, ona boyun veriniz, muştala öz yürekli alçak gönüllüleri. (Hacc Suresi ayet.34.) (Noyan,1991)

TÜRKLERİN İslamiyet’ten evvelde Kurban gelenekleri vardır. Bu gün yapılanların tamamı bu kurbanlardır. Sadece adları ve bazı uygulamaları değişmiştir.

“ Türkler Müslümanlığı kabul ettikten sonra, kurban âdetlerinde de değişmeler olmuştur. Buna rağmen eski itikatların izleri tamamen silinmemiştir. Hele, Kızılbaş Türkmenlerde ve kısmen Bektaşilerde bu hatıralar daha canlı kalmıştır.” (Noyan,1991)

Kurban konusu bir uluslarda ve dinlerde vardır. Önceki dinlerde kurbanı ilahların kızgınlığını yatıştırmak işlenmiş suçların yükünden kurtulmak nedenleriyle tığlardı. İslam’da ise kurban tığlamak işin dış yüzüdür. Aslında o insanın gerçek bildiği yolda bütün yarar ve isteklerini malını canını feda ya hazır olduğunu anlatır.

Bektaşilerde de diğer mistik kuruluşlarda da nasip almak yola girmek kurban tığlamakla başlar ve burada asıl kurban yola giren kişidir. Bu nedenle filan gün kurban olduk denir. Esas bir amaç inançla bağlanıp teslim olmak ve her şeyi bu yolda kılmaktır. Ayetin devamında da Tek Tanrı ya bağlanmak (Vahdaniyyet) konusu vardır ki amaç budur. Tek Tanrı ya bağlanmak sonunda Hak ile Hakk olmak Mir’aca erip Hak Cemaline kavuşmaktır.

Yine Bektaşilikte ikrar verme töreninde Hakk’ın ardası sayılan Mürşit katında varışa Miraç görmek denilişi bu nedenlerdir.(Noyan,1991:337)

Kurbanın geleneklerimiz içinde yeri ve önemi büyüktür. Kurbanlar ulu orta bir yerde kesilmez. Kesilecek kurbanın kanı kesimden evvel açılan bir çukura akıtılır. Sonra güzelce kapatılır. Kurban kesilecek yer gezinti yerlerinden uzak bir köşede kesilir. Kesimden evvel anneye göre kurbanlar tekbirleir. Tekbirleme işlemi yapılacağı zaman hane sahibi bir kaç sofraya olacak şekilde yakınlarını çağırır. Bu bazen kurbanın durumuna göre tüm köy erkeklerinin gelmesi ile de olabiliyor. Tekbirlemeye erkekler katılmaktadır. Mürşit veya bir Derviş tarafından çerağ uyandırılır. Ananemize göre kesilecek kurban tekbirlemeden evvel tuz yalıtılıp su tutulur. Ancak bundan sonra tekbirleme yapılır. Tekbirleme işlemini Mürşit veya Dervişin görevlendireceği her hangi bir kişi yapabilir. Tekbirleme işlemine önce sağ ayağından başlanır. Önce eller ıslatılıp hayvanın yüzü ve kulak boynuz yanları ellinin tersi ile mest edilir.

Getirilen kaptaki su ile el ıslatılarak topuktan aşağıya sıvazlayarak yapılır. Aynı şekilde sol ayak ta yapılır. Diğer ayaklara da aynı şekilde uygulanır. Hiç bir zaman abdest aldırma el aşağıdan yukarıya değil yukardan aşağıya yapılır.

Ayaklardan sırta geçilir. Tabutun Sırtı da üç defa sıvazlanır. Abdest aldırma her uygulama üç defa yapılır. Son defa kuyruğunun altına bir avuç su serpilir. Hayvana son olarak temiz su tutulur. Mürşit dua yapar tekbirler getirilir.

Tek birlenen hayvan bekletilmez hemen kesilir.

Kurban tekbir getirilirken sağ ayağı kurbanı getirenlerin biri tarafından kaldırılır. Bu kurbanı kesecek kişi olabildiği gibi kurban sahibi de olabiliyor.

Kurban kesiminden evvel mutlaka bir horoz kesimi yapılmaktadır. Aynı uygulamanın sünnet yapılırken de yapılması düşündürücüdür. Kurban getirilirken ve götürülürken kötü muamele yapılmaz.

Kurbanları kesenler genellikle tarikat kökenlilerde kurbançı Dervişleri ve Kurbançı Dedeleridir. Yanlarında yardımcıları vardır. Kurbanlıklar genellikle kurbanları bağlamadan keserler. Mutlaka sağ arka ayağını kesim esnasında serbest bırakırlar. Kurban kesilirken kibleye döndürülür. Son defa su tutulur. Tekbir uygulaması Amucalar’ın her iki tarikatında benzerlik göstermektedir.

Tekbir öncesi Baba veya Derviş

Bismi Şah Allah Allah

Kurbanı Halil delili Cebrail feda İsmail tekbire tekbir Allahü ekber Allahü ekber lahilahe illallah Allahü ekber Allahü ekber ve lillahi ilhamd (4 defa okunur).

Burada bulunan Derviş veya Baba dua yapar.

Bismi Şah Allah Allah.

Kurban sahiplerinin kurbanları kabul makbul ola, gönül muratları hâsıl ola, Hak Muhammed Ali Hazreti Pir, Balım Sultan yardımcıları gözcüleri bekçileri ola, Allah Erenlerim görünmeyen bilinmeyen kazalardan, kuru iftiralardan muhafaza eyleye, Hanelerini şen mahmur ola Korktukları yerlere uğratmayıp umduklarına nail eyleye, nuri nebi keremi Ali Pirimiz Hacı Bektaşî Veli demine devranına yoluna erkânına Hü Doost. Bu kurban duası Halife Halil Tiryaki Babadan yazılmıştır.¹

ŞEYH BEDREDDİN'İ ERKANINDA KURBAN TEKBİRLEME .

Şeyh Bedreddin' ilerde ki kurban tekbirleme ile Bektaşilerdeki kurban tekbirleme arasında fazla bir fark olmamakla bazı farklılıklar vardır.

Önce Kurbanı su gösterilir. Baba ve dede kurban tekbirinden evvel şu duayı okur. Bu aynı zamanda erkanlarında çirak uyarmada da okunmaktadır.

Bismillahirrahmanirrahim.

İnna fetânâ leke fethan mubinan İlyak ferlek Allahü mateat deme sırrı evliya ve embiya hanedan Muhammed Ali ervahi musahi Şahı Bedreddin elinden hüdaya tekbir edelim.

Ber Cemal-İ Muhammed Kemali İmam Hasan İmam Huseyn Ali Ra Bülemd-e Salavat, Allahümme sall-i ala seyyidina Muhammed-İn Al-İ Muhammed. Ve Fatıha okunur.

Allah Allah

Canların kurbanları kabul ola, muratları hasıl ola, bu kurbanlar İsmail'e inen koç kurbanın yerini tutmuş ola, tümünce sevabı ola, huzuru mahşerde altlarında Döldülleri ola, sıraat köprüsünü geçirmeye kismet nasip eyleye.

Bu kurban tekbirleme ve duası Kismet Aktaş Babadan yazılmıştır.²

Amuca Kabilesi Kurban geleneklerinden sadece EKİM KURBANI ve OTMAN BABA kurbanı unutulmuştur. Otman Baba Kurbanını Seyit Ali sultan'a bağlı Kızıldeli Bektaşilerinde hala uygulamaktadırlar. Bu gün hala bazı köylerimizde şu kurbanlar gelenekleri yapılmaktadır.

AMUCA KABİLESİNİN 93 göçüne kadar her ilkbaharda OTMAN BABA ya hayırlı yağmurlar yağması için kurbanlar kesip tığlanmak imiş. Savaşlar ve ekonomik çöküntü yıllarında oluşan göçler bu geleneği unutturmuştur. Yinede bazı köylerimizde Otman baba ya kurban kesilip muhabbetler açılmaktadır.

Kırklareli'nin Deveçatağı köyünde Çeşmekolu Kızılcıkdere yolu üzerinde bir Otman Baba nazarlaması vardır. Her yıl Otman Baba ya bu köyde Bektaşiliğe devam edenlerimiz toplanarak kurbanlar tığlayıp muhabbet açıyorlar.

1.Orak Kurbanı,2.Girdi Perşembe Kurbanı,3.Çıktı Perşembe Kurbanı, 4.Kadın Kurbanı,5.Asker Kurbanı,6.Evliya ve yatır Kurbanları 7.Nasip Kurbanı, 8.Bayramlar da kesilen kurbanlar, 9.Geleneksel TOPÇU BABA ve GÜL BABA Kurbanları,10.Vefat edenin ardından kesilen kurbanlar. Ayrıca ev temeline ve yeni alınan traktör ve taksit gibi eşyaya kesilen kurbanlar, vardır. Kurban geleneğinin geçmişimizdeki uzantıları aşağıdaki örneklerden daha iyi anlaşılacaktır.

“ Yere kurban kesme ve kış mevsiminde korku ile kutlama ve su serperek kötü ruhlardan temizlenme gibi adetleri yaparlardı. “ (Ögel,1971:88)

“Yılın beş ve sekizinci aylarında ruhlara kurban sunmak için toplanılırdı.” (İnan,1986:6)

Yukarda kısa olarak belirtilen eski Türk kurban geleneklerinin kaybolmuş olduğunu söylemek yanlış olur. Hiç bir köklü gelenek kendiliğinden kaybolmamaktadır. Var oluşları da bir nedene bir kökene dayanması gerekmektedir. Bu

¹ Halil Tiryaki. Tekirdağ/Kılavuzlu Köyü. 1929-2006 İlkokul.

² Kismet Aktaş .Kırklareli/Lüleburgaz/Turgutbey. 1927.2002 İlkokul.

iddiamıza örnek 5 ve 8 ci aylarda girdi ve çıktı Perşembe kurbanlarının yapılması bazı uygulamasının da aynen yapılması bunun ispatıdır. Açıklamalarda daha iyi anlaşılacaktır.

Kurban üzerine yazılmış bir nefesi yazıyoruz.

Akıl ermez yaradanın sırrına
Muhammed Aliye indi bu kurban
Kurban olayım kudretin nuruna
Hasan Hüseyin'e indi bu kurban

Ol zaman Zeynel'in destinde idim
Muhammed Bakır'ın dostunda idim
Cafer-i Sadık'ın postunda idim
Musa Kazım Rıza ya indi bu kurban

Muhammed Taki'nin nurunda idim
Aliyyul Naki'nin sırrında idim
Hasan'ül askerinin darında idim
Muhammed Mehdi'ye indi bu kurban
Aslı Şahı Merdan güruhu naci
Hakikata bağlı bu yolun ucu

Senede bir kurban talibin borcu
Muhammed Mustafa ya indi bu kurban(Bu 2 sıra asıl divanda yok olmasına rağmen halk arasında söylene söylene artık bir parçası gibi eklenmiştir.)

Tarikattan Hakikata geçenler
Cenneti alaya hülle serenler
Muhammed Ali'nin yüzün görenler
Erenler aşkına indi bu kurban

ŞAH HATAYI'm der bilir mi her can
Kurbanın üstüne yürüdü erkân
Tırnağı tesbihtir kanıda mercan
On iki İmama indi bu kurban

1.GİRDİ PERŞEMBE KURBANI.

Hıdırelleze 3 perşembe kalınca yapılmaktadır. Yetişen ekinlerin yeşilini gösteren Yaradana bir şükran ifadesi için kesilmektedir. Tüm köylerimizde kesilecek kurbanlar için belli bir miktar para kurban kesiminden bir gün evvel bir kişi tarafından toplanır. Bu paraya GROMA adı verilmektedir.

Toplanan para herkesten eşit miktarda alınmaktadır. Bazen adağı olanların adak kurbanlarını bu günde kesilmek için verdikleri de olmaktadır. Kurbanlar köylerimizde Kurbanlılar tarafından pişirilmektedir. Bektaşiliğe ve Bedreddin'iliğe devam eden köylerimizde kurbanları KURBANCI DERVİŞLERİ ve KURBANCI DEDELERİ pişirmektedir. Kurbanlar belli yerlerde pişirilir. Bazı köylerimizde köyün ileri gelenlerin evlerinde Mürşitlerin, Dervişlerin, Dedelerin hatta Muhtarların evlerin de pişirilmektedir. Kurbanlar pişirildiği zaman her mahalle den belli kişiler kurban kabı olarak dağıtacağı hane sayısına göre pay alır ve dağıtır. Bazı köylerimizde ise belli haneler bir yere toplanarak evlerinden getirdikleri hazırlıkları ile çoluk çocuk kurban yeme yapıyorlar. Küçük kız ve erkek çocukları bu gün de birbirlerini ıslatır şakalar yaparlar. Bu şaka yapılan ve ıslatılanlar ANASININ İLKİ (ilk doğan bebeği) sonuncusu ve köyde tek isimliler ıslatılırdı. Günümüzde yeni nesiller tarafından bilinmediği için uygulanmamaktadır.

Zaten hanelerimizde çocuk sayısı genellikle iki olduğundan ayrıca yeni isimler nedeni ile tek isimli olanlarda hesaba katarsak bu gün uygulansa ıslanmıyan kız ve erkek çocuğu pek kalmayacaktır.

Kurban geleneklerini tanıtımı yaparken Eski Türklerin Su serpererek ruhlardan korunma yaptığını yazmıştık. Bu uygulama günümüze kadar amacı ve inancından uzaklaşarak uygulandığı halde nedeni bilinmeyen sadece görenekten dolayı yapıla gelmiştir. Bu günde hiç kimse kurbanlar kesilene kadar işe gitmez. Acil olmadıkça o gün işe gidilmez. Adında anlaşılacağı gibi PERŞEMBE günü kesilmektedir. Birçok kurban geleneğimizin perşembe günü yapılması bu konun uzmanlarınca araştırılıp çıkarılması gerekmektedir.

Girdi perşembeden başlayarak, perşembe günleri eskiden çamaşır yıkanmazmış. Mecburiyet durumlarında gözden uzak yerlere asılarak kurala uymaya çalışılmış. Yine bu günde Ava gidilmez, makas ile iş görülmez, evlerde siva yapılmazmış. Bu tür işler daha evvelden yapılır veya sonraya bırakılmış.

Bu gün böyle uygulamaların pek yapılmadığı gibi yeni nesillerin bilgisi de yoktur. Türklerin İslamiyet evveli kurban gelenekleri din değişikliği ile sadece isim değiştirmiştir. Allah adına kesilmeye başlanmıştır. Toplumların birlik ve beraberlik inanç yönünden bir uygulama olması dolayısıyla yararlı olmaktadır. Girdi perşembe kurbanından bir hafta sonra genellikle çiğdemler gezdirilmiştir.

2.ÇIKTI PERŞEMBE KURBANI.

Hıdırellezi dört perşembe geçtiği zaman yapılmaktadır. Bizlere yeşili gösteren Yaratana ekinlerimizin boy attığını gösterdi diye şükranlarını belirtmek amacıyla kesilmektedir. YEŞİL PERŞEMBE olarak bilinir. Girdi Perşembe kurbanı ile Çıktı Perşembe Kurbanı arasında 7 Perşembe sayılır. Nedenini sorduğumuzda bilmediklerini söylüyorlar. Elimizde bu konu ile yazılı bir belge olmadığından sözlü kayıtlarda amacı tam olarak belirleyemediğinden açıklayamıyoruz. Davarların yaylalara çıkma günü de bu günlerde oluyormuş.

Hıdırelleze bir ay kala kurbanlar kesilerek çıkılıyormuş. Bu geleneğimiz ortaasya kültürünün devamı olarak günümüz de yeşil perşembeye dönüştüğünü sanıyoruz.

Bu tür geleneklerin neden ve niçin hangi amaçla yapıldığını bilenlerde azalmaktadır. Bilgi verenlerinde konu ile ilgili bilgilerin gayet basit ve detaylara inmeden bilinmesi bu tür konularla ilgilenenlere bir şeyler verememektedir.

Yalnız hemen hemen her yaşlımızın söylediği söz” Böyle gördük böyle inandık devam ettirmeye çalışıyoruz diyorlar. Girdi perşembe kurbanınızdaki para toplama ve evlere dağıtma veya kurban yeme aynen uygulanmaktadır. Kurbanlar kesileceği hanede tekbirlenir ehli kişilerce kesilip pişirilir. Eskiden bu tür kurbanların tekbirlenmesi ve kesilmesi en yakın tekke de kesildiği söylenmektedir. Yine acil işi olmadıkça kurban kesilene kadar mümkünse o gün pek işe gidilmez. Kurban dağıtımı esnasında köye gelen herhangi bir kişi veya konargöçer dahi olsa hesaba katılarak onlarada pay ayrılır. Ayrıca kalabalık misafiri olan hanelere ayrıca fazla pay verilir.

Kurban kesildiği günler eskiden kadınlar ve kızlar işe gidilmediğinden fırsat bilerek köyün belli bir yerine toplanarak oyunlar oynar eğlenirlermiş. Bu gün bu uygulama yapılmamaktadır. Çıktı perşembe kurbanı buğdayların başağa kalktığı zamandır. Hala uygulanan geleneklerimizdendir.

3.ORAK KURBANI.

Adında anlaşılacağı gibi orak ayında kesilen kurbanlarımızdandır. Geleneğimiz kurbanı “ **kaz kes ama tez kes** “ diye buyurmuştur. Diğer kurbanlarımıza nazaran bu kurbanımız cumartesi günü kesilmektedir. Girdi ve çıktı perşembe kurbanlarındaki gibi para toplanılması ve yenilmesi aynen uygulanır. Bu geleneğimiz her ne kadar Ortaasya kökenli geleneklere dayanıyorsa da Amucalar’da başlanması olayı yakın zaman içinde denilmektedir. Aslında unutulmuş veya unutulmaya yüz tutan geleneğimizin zamanın ileri görüşlü inançlı kişilerince yeniden uygulama ya konulmasıdır.

Kesin olarak bilinmemekle birlikte günümüzde tahmin edilen yılı ile 1850 yılları başlarında Havyalı burgaz’ın Belören diğer adı ile Belveren köyünde DELİ MEHMET isminde biri tarafından başlatıldığı söylenmektedir. Hali vakti iyi olan bu kişi o yılın da bereketli olması dolayısıyla tüm civar köylere de haber salarak kurban kesip tıgıyacağını söylüyor. O zaman tüm kabile ŞEYH BEDREDDİN tarikatına devam etmekte imiş. O günden sonra tüm Amucalar’da her orak başında orak kurbanı kesilir olmuş. Bu geleneğimiz bu vesile ile yeniden canlandırılmıştır. Çünkü o devrin şartlarında bir şeyi millete kabul ettirmek kolay değilmiş. Bu gün tüm Amuca kabilesinde yeşilinden sonra başağını da gördüğü için kesilen kurbanlardan sonra hasat zamanı da orak kurbanı kesilmektedir.

Yaradana kulları tarafından şükran ifadesi olarak kesilmektedir. Evlere dağıtım ve yeme diğer kurbanlarla aynıdır. Kişileri bir vesile ile toplaması kaynaştırması açısından da yararlı olmaktadır.³

³ Kaynak kişi. Şevket Gürses. Kılavuzlu/Tekirdağ.1947.İlkokul.

4.EKİM KURBANI.

Bu kurban geleneğimiz daha evvelden Amuca köylerinde yapıp yapılmadığını tespit edemedik. Yakın zamana kadar yapılan bu geleneğimizin niçin terk edildiğini bilemiyoruz. Yalnız yakın zamana kadar Babaeski ilçesinin Osmaniye köyümüzde bu geleneğin yapıldığı söyleniyor. Bu kurban geleneğinin kalkmasına neden olarak sünüleşme yolunda iken bazı bilir bilmez kişilerin halka günah korkusu yaymaları ve eski geleneklerimizin yanlış olduğunu iddia etmelerinin yol açtığı söylenmektedir. Yapıldığı yıllarda 3-4 adet kurban kesilir pişirildikten sonra köyün belli kesimlerinde bölünerek dağıtılmış. Bu bölgelerde herkes daha evvel evinde hazırladığı bazı yeyecek ve içecekleri de yanında getirirmiş. Bu getirilen yiyecekler orada bulunanlar ilke paylaşılır hep beraber yenirmiş. Kurbanlarda bu tür uygulamalar sadece Amuca kabilesinde değil Ali Koçlular dada görülmektedir. Gelirken yanlarında tatlılar, hoşaf, yoğurtlar, pideleri, çörekler, getirilirmiş. Kurbanlar köyün ileri gelenlerin evlerinde kesilirmiş. Bu geleneğimiz ekim ayının hemen önünde ekime başlamadan kesilirmiş. Diğer kurbanlarda olduğu para toplanmış. Halktan toplanan paraya yine diğer köylerimiz de olduğu gibi GROMA denilir. Yine bu geleneğimiz de adaklar verilirmiş. Hakk'ın yeni bir ekim döneminden bolluk bereket vermesi için yapılmış. ⁴

Bu gün halkın birliği açısından yararlı olan bu tür geleneklerin bilgisizliği ve cahilliği yüzünden kalkması acıdır. Müslümanlık adı altında yapılanların aslı ve gerçeği ile hiç bir ilgisi bulunmamaktadır. Geleneklerimizin niçin ve neden yapıldığını bilmeyenler tarafından ortadan kaldırılması manevi değerler yanında getireceği sorunları da düşünülmalıdır. Kişisel bazı görüşler için toplumların düzenini bozmak bize yarar getirmeyecektir.

5.KADIN KURBANI(KARI).

Bu gün birçok AMUCA Köyünde halen yapılmaktadır. Bu kurban geleneğimiz orak kurbanından evvel arpa orağı zamanı yapılmaktadır. Kadınlar belli bir yerde toplanıp, evlerinden hazırlayıp getirdikleri yiyecekleri orada buluna herkesçe yenecek şekilde paylaşılır. Bu kurbana kadınlar, kızlar ve küçük çocuklar katılmaktadır. Yalnızca dua'ya bir Mürşit veya Derviş gelir dua bitimin de ayrılır. Sofra kalktığından evvel şükran dua'sını Derviş veya Mürşit (Baba) eşleri bacı analar yapar. Bu geleneğimiz eskiden belirlenen günden evvel bir kaç kişi evleri gezerek buğday, un ve benzeri şeyleri toplayarak o günün şartlarında yapılacak kurbana malzeme ve fazlalığını satarak diğer ihtiyaçlarını karşılıyorlarmış. Ayrıca satılan erzaktan alınan paradan küçük çocuklara şeker alınıp dağıtılmış. Kurbanlar belli bir yerde yapıldığı gibi özelliği olan evlerde yapılmaktadır. Bu evler yatır, adına çırak olan nazarlamalar, Derviş ve Mürşit evleri olabilir. Bu kurban geleneğimizde de adaklar kesilir. Bu tür kurbanların toplumların birlik için iyi bir örnek teşkil etmektedir. Bu gibi konularda kesin yargılar ile yaklaşmamalıyız. Böyle geleneklerimizin Türk toplumuna Müslümanlık ile girmemiştir. Sadece isimleri amaçları değişmiştir. Çünkü Türkler Müslümanlıktan evvel de Müslümanlığın istediği kurallar içinde yaşıyorlardı. Türkler Müslümanlığı geleneklerine uyduğu için kabul etmişlerdir. Ayrıllıklar Arapların belli zaman sonra eski yaşantı ve geleneklerine dönmeleri ile Arapçılık ülküsünden bir türlü kurtulamamalarından çıkmıştır. Her millet eski inanç ve geleneklerini din değiştirse bile bırakmamıştır. Bu Türkler olduğu kadar Araplar içinde geçerlidir. Kız evlatlarının erkek evlatları yanında ikinci sıra da yer alması bize Araplardan geçmiş kötü bir gelenektir.

Müslümanlıktan evvel Kaan karılarının savaşta ölen eşinin yerine ordunun başına geçtiği bilinmektedir. Amuca Kabilesi mensupları kadınlarına verdiği önemi onların adı ile bir kurban geleneği yaparak kanıtlamışlardır. Hala Amucular'ın Şeyh Bedreddin'ilerin de ve Bektaşilerinde kadının rızalığı olmadan Mürşit, Derviş ve Dede olunamamaktadır. Müslümanlıktan evvel kadının yeri ve önemi Türkler arasında büyümüş. Bunu eski destanlarda da görmekteyiz. ⁵

“ Yaradılış destanında Tanrıya insanları ve dünyayı yaratması için fikir ve ilham veren Ak -Ana bir kadındır. Türk sanat dünyası destanlarımızdaki Ak ana motifi karşısında hareketsiz kalmıştır.”.(Demirel,1995: 87)

DEDE korkut destanlarında kadın, Türk toplum hayatında erkeğe yakın hatta onunla her yönden ortak bir hayat sürer. At biner, silah kullanır, kısacası erkeği kadar savaş gücü olan bir kadındır. (Demirel,1995: 87)

⁴ Kaynak kişi. Halil Ulu.1935. Babaeski/Osmaniye. İlkokul

⁵ Kaynak kişi. Hanife Çetin. Kılavuzlu/Tekirdağ.1931.İlkokul.

6.NASIP KURBANİ.

AMUCA Kabilesi bilindiği gibi halen iki tarikatla devam etmektedir. Bu tarikatlara girenler erkânlarına göre belli kurallar içerisinde bir kurban kesmek zorundadır. Buna NASİP kurbanı denir. Bedreddin'iler de ve Bektaşilerde her kişiye bir kurban kesilmektedir. Bazen Bedreddin'iler de eşlerin bir kurban kestiği oluyorsa da eli erdiğinde bir adet daha kesermiş. Her yola giren kişi bu kurbanını mutlaka keser. Eğer çeşitli vesilelerle hayatta iken nasip kurbanını kesememiş olan varsa geride kalan mirasçıları mutlaka vefatının 40.cı gününe kadar kesmelidir. Bektaşilerde ve Bedreddin'iler de toplu nasip olduğu zaman her çiftin bir adet kurban kesmesi istenmektedir. Çünkü fazla kesilen kurbanlarının ziyan olmaması içindir. Bazen nasip alan gençlerin nasip kurbanını kestiği de görülür. Şeyh Bedreddin'i tarikatı mensupları diğer Ehli Beyt tarikatı mensubu kişileri nasip kurbanını kesmiş olması şartı ile içeriye almaktadırlar. Halk arasında kurban insanın diyetidir, yola girip buna uymayan eksik derler. Nasip kurbanı kesildiğine o gece muhabbet açılır beraber nasip alan kardeşleri mutlaka çağrılır. Bu kişiler kurbanı gelir kendi kurbanı gibi hizmet ederler. Bu gece semaha nasip kardeşleri nasip sırasına göre kalkarlar.

Trakya da Amuca Bektaşileri ile Ali KOÇ Babalıların mensupları arasında nasip kurbanından yola girip nasip görmeyenin yememesini isterler ve inanırlar.

7.ASKER KURBANLARI.

Bir ana ve babanın en büyük mutluluğu oğullarının askere gitmesidir. Kabilede askerliğini yapmamış kişi halk deyimi ile yarım insan sayılır. Askere giderken gönüllü gidilir. Askere gideceği gün belli olduğunda kurbanlar kesilir. Tüm köy davet edilir. Asker kurbanına eskiden duyan gelirmiş. Tarikat ehlilerinde meydanlar açılır semahlar dönülür. Güle güle gidip gelmesi temenni edilir. Her askere giden giderken kestiği gibi gelince de keser. Askere gideceği sabah yakınları ile birlikte yemek yenilir. Sofrası gözden uzaklaşmıyca kadar kaldırılmaz. Sofranın olduğu odanın kapısı kapatılmaz. Açık bırakılır. Eğer askere giden kişi evli ise eşi ardından baktırılmaz. Yola bakanlardan olmasın diye. Askere gidecekler tüm köy halkı tarafından belirli köy meydanında toplanıp uğurlanır. Önce kadınların ellerini öper. Kadınlardan en son annesinin elini öper.

Eğer annesi sağ değilse en yakının elini öper. Daha sonra erkeklerin ellerini öper. Bu arada yakınlarının askere gidenin eline para sıkıştırdığı görülür. Yine en son olarak babasının veya dedesinin elini öper. Bu bir tür helallaşmadır. Zaten ihtiyarlar “Oğul gidişte gelmemek var, gelişte görmemek var “diyerek ellerini öptürürler. Herkes sık sık hayırlı haberlerini beklediklerini söylerler. ASKERLİK HER TÜRK ÇOCUĞUNUN BOYNUNUN BORCU diyerek onu teselli ederler. Uğurlamaya gelenler askere gidenin babası tarafından lokum veya benzeri şeyler Amuca erkeklere yenge de kadınlara dağıtılır. Asker uğurlaması askerin gözden uzaklaşmıyca kadar kimse dağılmaz. Sonra herkes askerin ana ve babasına, yakınlarına ALLAH KAVUŞTURSUN GÜLE GÜLE GİDİP GELSİN derler. Kadınları bazıları askerin evine gelerek ev halkını teselli etmeye çalışırlar. Askerden gelenlere veya izine geldiğinde gözün aydın denilir. Askerin ilk mektubunu getirene çeşitli hediyeler verilir. Bazen askere gitmeden evvel delikanlılar askere gidecek evde toplanıp eğlenirler.

Yatır: Halk arasında ermişliğine inanılan keramet sahibi kişilere verilen unvandır. Trakya'da yatırlara olan inanç ve sevgi büyüktür. Yatırları saygı ile anar ve ziyaret ederler. Bu konuda bir ayırım söz konusu değildir. Herkez inancında serbest ilkesi geçerlidir. Bilindiği gibi her kabile veya toplumların kabir ve yatır ziyaretlerinde bazı değişiklikler vardır. Ortak yönleri veya benzerlikleri çoktur. Günümüzde yatır ziyaretleri muntazam bir şekilde inanç ve itikatla yapılmaktadır. Kurban adaklarında “**Kaz kes ama tez kez** “ düşüncesi hâkimdir. Burada bir şeyi açıklamak istiyoruz. Biz Ehli Beyt inananları olarak, adaklarımızı ve dileklerimizi aşağıda açıkladığımız ayete göre yapıyoruz. Aslında bu uygulama ve yapıla gelen bazı inançlarımızın İslâmiyet evveli Türk dini inanışlarından olan ŞAMANİZİM'in uzantısıdır. Bazı art niyetli kişiler “Allah varken ölüden mi medet istiyorsunuz “ diye söylenti ler yayıyorlar. Bunu niçin böyle yapıyorsunuz diye bir tarikat ehline sorma zahmetine katlanmışlar mı? Bu konu da ne bilmektedirler? Bu tür iddiaları ortaya atarak halkı bölmek istiyorlar. Kurban adaklarımız elbette Allah adına kesilmektedir. O yatırda kesilmesi o Ermiş Evliyanın” Yüzü suyu hürmetindedir.” Dilekler dilenmesi ise şu ayete göre yapıla gelmiştir.

“Her ümmete bir kurban kesecek yer yaptık ki, ulu çalabın azık diye size verdiği dört ayaklı davarlar orada tığlanır, sizin tapacağınız tek tanrıdır, hepimiz ona teslim olun ona boyun veriniz” der. Hacc suresi 34. ayet.

Kur'anı Kerim, **Mutu kable ente muttu**, yani ölmeden evvel ölünüz demektir. Bu gün bu tür insanlara, Allah yolunda ölenlere, yaşarken dünyada nefsini öldürülenlere Evliya veya ermiş denilmektedir. Kerametleri ile tüm Anadolu ve Rum elinin fethine yardımcı olmuşlardır. Bu gibi kişilere sırf kuru inatları yüzünden dil uzatanlara ne demeli. Belli zamanlar yatır ziyaretleri hayli kalabalık olur. Bunlar tatil günleri, düğün zamanları ve o yatırın senenin belli günlerinde hayli kalabalıktır. Gelenler inancına ve itikadına göre çer ağlar uyarır, dilekler dilenir, Kurbanlar kesilir, Kur'an-ı Kerim okunur. Niyazlar kılınır. Bazı yatırlarımızda kesilen kurbanları tıglama yerleri bulunmaktadır. Bu gibi yerleri olan yatırlarımızda tıglanan kurbanlar yatıra ziyaret e gelenlere dağıtılır. Yatırlara boş elle gidilmemektedir. Kurban kesemeyen kişi hiç olmasa bir iki horoz götürüp kesmektedir. Çer ağlar bırakılır. Bunlar bakıcıları tarafından yatıra belli geceler yakılır. Ayrıca yatırlarımıza genç kızlarımız ve kadınlarımızca el işi işlemeler bırakılmaktadır. Bunlar yatırın duvarlarına asılmaktadır. Ayrıca dilek dileyenler yatırın üzerine, havlu, çenber, grep gibi bazı eşyalar bırakılmaktadır.

Bunlar yatırın görevlisi tarafından belli zamanda toplanıp köy kızlarının çeyizlerine koyması için dağıtılıyormuş. Yatırların bazı dertlere dileklere çare olduğuna inanılır. Adaklar kesilmesi halinde, kurban kanı adak sahibinin alınına sürüldüğü görülmektedir. Bazı yatırların üzerindeki toprağına eli ile karıştırıp eline geçen nesneye göre yorumlar yapılmaktadır. Bazı yatırlarda ise yatırın yanında küçük kiremitçikler ile üst üste dizerek dilekler tutulmaktadır.. Her yatırın halk arasında anlatıla gelen bazı kerametleri vardır. Bir evliyanın birden fazla yerde nazarlaması bulunmaktadır. Evliyaların yattıkları yerde değil anıldıkları inanıldıkları yerde yaşar inancı ile var olmaktadır.

Trakya'da belli zamanlarda en çok ziyaret edilen kurbanlar kesilen yatırlarımız şunlardır. Kırklareli ili Kofcağız ilçesine Bağlı Topçular Köyünde **Mahmut Topçu Baba**, yine aynı ilçenin Ahmetler köyünde **Gül** Baba nazarlaması, yine Kırklareli ilinin Babaeski ilçesine bağlı Mutlu köydeki BOLCA ANA „Tekirdağ'ın Muratlı ilçesine bağlı Aydın köyünde **Seyit Ali Sultan** nazarlaması, **Yayla** şenlikleri Edirne'nin Yeniköy de yapılmaktadır. Yayla şenliklerinde asıl tekkesi ve yatırı Yunanistan'ın Dimetoka da bulunan Seyit Ali Sultanlılar da kurbanlar kesilmektedir.

9.BAYRAMLARDA KESİLEN KURBANLARIMIZ.

Kurban bayramında hali vakti iyi olanlar her yıl bir kurban kesmeye çalışırlar. Çiğ olarak konu komşuya dağıtırlar. Genelde eskiden kurbanların en yakın bir yatırda kesildiği söylenmektedir. Bu günde bu uygulama yapılmakla beraber hayli azalma görülmektedir. Kurban derileri hayır kurumu olan Türk Hava Kurumuna makbuz karşılığı muhtarlıklarca verilmektedir.

10.DİĞER KURBANLARIMIZ.

Kurbanlar genelde bir amacı ve inancı yaşatır. Bir ev yapılırken, temeline mutlaka bir kurban kesilir. Traktör ve benzeri araç alınırken de sağ ön tekerliğine kurban kesilir.

Bu yazımız Nefes dergisinde 1996 yılında 33.sayısında yayımlanmıştı. Özüne sadık kalınarak genişletilerek ilaveler yapılmıştır.

Kaynak eserler

1. **Baysalan**, Şerif. Hayrabolu tarihi.2005
2. **Demirel**, Hamide. Türk destanlarında, güzellik, destan, masal, vedin unsurları.1995 Ötüken yayınları.
3. **İnan**, Abdülkadir . Tarihte ve bugün Şamanizm araşt. 1986 Türk Tarih Kurumu yayınevi .
4. **Karaçam**, Nazif. Efsaneden gerçeğe Kırklareli.1995 Kırklareli.
5. **Noyan**, Bedri . Manzum Kur'anı kerim.Ayyıldız yayınları.1991
6. **Ögel**, Bahattin. Türk kültürünün gelişme çağları.İstanbul 1971

Kaynak kişiler.

Mehmet Serez.1929.Tekirdağ. Lise.Araştırmacı yazar.
Dr.Mehmet Şilli.1951.Sarı Polat. Malkara/T.Dağ Tıp fakültesi.
Süleyman Viraca.1947.Erikler./Kırklareli..Emekli Öğretmen.